

Előfizetési árak:
egész évre 4 ft., felévre 2
negyedévre 1 ft.
Egyes szám ára 8 kr.
Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden osz-
törtökön.
Felelős szerkesztő:
ENDRE JÁNOS.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adtnak.

Kiadóhivatal: Árpád-ut 20.
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények és előfizetési pénzek küldendők
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

UJPEST-ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA.

Az év elején.

Az évforduló alkalmával szükségesnek tartjuk felemlíteni, hogy községünk fejlődése érdekében az intéző köröknek minő munkaprogrammot kellene felvennie, milyen intézkedéseket létesíteni, hogy a község lakosságának érdeke kielégítést nyerjen.

Múlt évben a községi előljáróság nagy munkálatokat vitt véghez, a község nagyobb részét mintegy ki melte a sártengerből, a mikor a nagyszabású utca rendezéseket eszközölte.

Ez a szép siker lelkesítse a községet a jövőben is és a lakosság érdekében, folytassa mindaddig, a míg Ujpestet teljesen nem rendezte. Igaz, hogy ez nagy pénzildozatokba kerül, de előbb-utóbb azon túl kell esnünk és Ujpest méltó helyet fog elfoglalni a székesfőváros tőszomszédságában.

Azonban nem elég ám az utcákat rendezni, hanem a többi tervbe vett munkákat is minél hamarabb meg kell kezdeni.

Legégetőbb szükség van az új község házára, mert a régi már sehogy sem felel meg a kívánalmaknak és ez csak hátráltatja az ügyek, a munka menetét. Szűk helyen nem lehet dolgozni, ott a hol a hely szűke miatt kiszorult aktákat egy sötét levéltárban napokig kell keresni, gyors munkát nem lehet követelni, ott a hol a hivatalok szűkek, sötétek és egészségtelenek gyors és pontos munkát nem lehet kívánni.

Szóval egy meg nem felelő helyiségekkel bíró hivatalban stagnál az egész

ügykezelés, ez pedig a község és lakosság hátrányára van. Tehát az új község házat minél előbb fel kell építeni, mit a mostani kedvező tél nagyon is megenged, mert a földmunkákat már korán meg lehet kezdeni.

Azután, ha a község ház felépült, könnyen el lehet majd helyezni a járás-bírószágot és adóhivatalt is, melyeknek felállítását eddig ugyanis csak a megfelelő helyiségek hiánya hátráltatja.

Azután most már semmi sem állja útját annak, hogy az új község ház fel ne épülhessen. Telek is van, pénz is van és így nincs egyéb hátra, mint a tervet alaposan meg hányolni és az építkezést kiadni az építésznek, hogy legalább az őszre elkészülhessen.

Nem kevésbé sürgős az iskola építkezés is Ujpesten. Ez is olyan szükséges mint a mindennapi kenyér. A tényleg iskolába járó tankötelesek szűk helyiségekben vannak összezúfolva és mintegy 800 tanköteles gyermek az utcán csavarogva tölti az amugy is rövid tanítási időt. Ez ugyan nagyon szomorú állapot, a melyen nem csak segíteni kell, hanem kötelesség. Nem hisszük, hogy egész Magyarországon létezik a tanügynek oly szármalmas állapota iskolahelyiségek tekintetében mint Ujpesten.

A tevékeny és ügybuzgó gondnoksági elnök kért, könyörgött már ezen szomorú állapotok megszüntetése miatt az államnál, a községnél, de indokolt kérését nem hallgatták meg sehol. A szülők ostromolják a gondnoksági elnököt, sírnak, könyörögnek háza előtt, de ő a legjobb akarat mellett sem segíthet

rajtuk, mert az ő fáradságos utánjárása is meddő, az ujpesti iskolaügyön nem könyörül senki, ez eltaszított árva gyermeke az intéző köröknek.

Pedig az idén ezen állapotok még súlyosabbá válnak, mert a tankötelesek száma évről-évre nagy arányban emelkedik, a miért is kétségbejítő tanügyi állapotoknak nézünk elébe, a mire jó előre felhívjuk az intéző körök figyelmét.

Közbiztonsági ügyünk sem mondható kielégítőnek. Ezen csak úgy segíthetünk ha a bejelentési hivatal minél előbb felállítatik és a rendőri személyzetet szaporítják. Mert hiába ilyen nehéz és fontos szolgálathoz, kellő személynélvi erő szükséges, de különösen Ujpesten a hol a helyi viszonyok sokkal eltérőbbek a fővárosénál.

Tűzbiztonságunk is sok kívánnivalót hagy hátra. Tűzoltóink létszáma kevés, fecskendőink nehezek és ócskák és a mi a fő, tűzoltóink nem részesülnek semmiféle kedvezményekben, úgy hogy a legénység megunva a potya dicsőséget folyton változik és ezért nem lehet eléggé alaposan kiképezni. Örtornyunk nincs, az éjjeli szolgálatra díjazás nélkül nem igen jelentkeznek és tüzeset alkalmával a tűzoltókat nem lehet elég gyorsan össze toborzani.

A tűzoltást még az is megnehezíti, hogy senki sem ellenőrzi a háztulajdonosokat, vajjon minden háznál megvannak-e a törvény és rendeletek által előirt tűzoltási eszközök, melyek a veszedelem pillanatában hasznos szolgálatot tennének. Voltak tüzesetek, a mikor a tűzterjedését egy veder vízzel,

A „KÖZÉRDEK” TÁRGZÁJA

Haydn József.

(Életrajz.)

Irta: Kőszeghy Árpád.

Haydn József, a classici zene atyja, egyike volt a legszeretreméltóbb művészeknek és a mellett nemes jellemű, szerény ember, telve humorral, melylyel mindig mulattatá környezetét, de sohasem sértett.

Haydn Rohra faluban született — a magyar határon — 1732. évben márczius hó 31-én. Ő volt a legidősebb a húsz gyermek között. Atyja Mátyás bognár volt és vasár- és ünnepnapokon a hárfát is pengeté, énekelvén hozzá tiszta, csengő tenorhanggal vidám dalokat; szelid, jó neje mellette állt ilyenkor és vele énekelt, az öt éves kis Józsi pedig hegedűn kísérte mindkettőjük énekét.

A haimburgi iskolamester egyszer ép ily pillanatban lepte meg a családot és észrevette, hogy a kis Józsi a legnagyobb szabatossággal — taktus szerint — játszik. Atyja beleegyezésével elvitte magával a kis Haydnt Haimburgba és megtanította olvasni, írni, számolni, énekelni és majd minden vonós- és fuvóhangszer, sőt még az üstöb művészetébe is beavatta.

Három évig tanult Haydn a derek iskolamesternél. Egy alkalommal meglátogatta az iskolamestert barátja Reutler egyházi kar-nagy, ki gyermekeket toborzott össze a Szent-

István templom énekkarába. Az iskolamester bemutatta Haydnt is neki, ki kitűnő sikerrel tette le az énekvizsgát. Reutler el is vitte őt magával Beesbe, hol alapos énektanításban részesült és megtanult számos hangszert kezelni, de a zeneszerzős titkaiba még nem avatták be. Tizenhat éves korában Haydn elveszté hangját és elbocsátották őt az énekkar-ból; minek következtében a legnagyobb inségben és nyomorban élt ez időtájt. Kályha és ablak nélküli padlásszobában lakott, hol alig védelmezhető magát eső és hideg ellen. Zeneórák adása és a zenekarban való játszás által kereste kenyerét s szabad idejében a zeneszerzés terén tett kísérleteket. Ő azért megelégedett volt. »Ha — mondá Haydn sokszor — az én régi születte zongorám mellett ültem, nem irigyeltem egy földi halandó boldogságát sem«.

Véletlenül azonban megtudta, hogy a büszke és zenetudományára szerfölött feltékeny Porpora Nico o szolgát keres és pedig olyat, ki nem ért a zenéhez és zenemesterek-nél még nem szolgált. Porpora azért keresett ilyen szolgát, mert félt, hogy az, megvesztegetve a többi zenemesterektől, elárulja zeneszerzésének módszerét.

Haydn — mivel még ismeretlen volt az irigy o'asz előtt — elment hozzá s kérte, fogadná őt fel szolgájának.

— Egy szolgát keresek — mond Porpora — de ezek a flezkók mind kémek és a mellett semmire sem használhatók. Ilármal a pokolba kergettem már; lássuk mennyivel vagy te

külömb azoknál, mutasd bizonyítványaidat. — Nagyságos uram — válaszolt Haydn — én még sehohsem szolgáltam; szegény szülők gyermeke vagyok Magyarországból és foglalkozást keresek, hogy szülőimnek továbbra ne váljak terhükre.

— Zeneíró vagy-e?

— Ha Nagyságod ezt kívánja tőlem úgy tovább mehetek, mert nem értek a zenéhez — szolt tettetett szomorúsággal Haydn s megfordult, hogy távozzék, de ekkor egy ügyetlen mozdulattal leveré Porporának a falon függő kis bögőjét, mely több darabra tört.

— Átkozott ostoba kölyke — ordított Porpora bőszerűen — tönkre tette pompás kis bögőmet.

Ez alatt Haydn összeszedé az összetört darabokat és panaszos hangon mondá:

— Bocsánat, majd elviszem az asztalozhoz ezt a régi rongcsolt szekrényt és összeenyveztetem saját pénzemem.

Minden bosszúsága mellett is nevetni kezdett a dühös olasz, mert észbe jutott, hogy egy ilyen ügyetlen fráter csak nem árulhatja el őt. Barátságosan megveregeté az ifjúnak vállát s mondá: »Fel vagy fogadva«.

Haydn mindinkább kedvence lón Porporának, mert az ostobaság álarca alatt szolgáltá őt; Porpora mindent rá mert bízni, nem zárt el előle semmit még legfeltettebb kincseit — compositióit — sem. Mig a mester otthon volt, addig az együgyű Haydn szolgáltá, de alig tette ki lábát a házból, az ostoba szolga-

vagy egy fejsze csapással meglehetett volna akadályozni, de az egész házban nem találtak sem vedret, sem baltát és a ház leégett. Létra ugyis csak minden tizedik háznál található. Ezek oly eseményeknek látszó dolgok, a melyek azonban sokszor végzetessé válnak. Ezért a házakat időnkint meg kellene vizsgálni, hogy a tulajdonos eleget tett-e a tűzbiztonság követelményeinek és a mulasztókat szigorúan meg kellene büntetni.

A község pedig a tűzoltóságra nagyobb gondot fordítson.

Közegészség ügyünkre is nagyobb gondot kellene fordítani és e tekintetben a fennálló rendeleteket szigorúan végrehajtani. Különösen arra kellene nagy gondot fordítani, hogy a ragályos betegségekben szenvedők lakásai minden egyes eset alkalmával alaposan dezinficiáltassanak, hogy a ragályos betegség szét ne hurcoltassék a községben.

Sok minden volna még elősorolandó, mire az intéző körök figyelmét ez alkalommal fel kellene hívni, sok olyan dolog volna még a mely végrehajtásra és nagyobb figyelemre vár, de mi ezekből csupán a legfontosabbakat soroltuk elő, remélve azt, hogy ezeket az intéző körök, a község és a lakosság érdekében figyelembe fogják venni és végrehajtani. Ugy legyen!

Az utolsó végvonaglás.

A nagy bukás keserű fájdalmait sehogy sem tudnak meggyógyítani és a mi volt képviselőnk és barátja Tankó János sehogy sem tud sorsába belenyuzodni. Már minden módot és alkalmat felhasználta arra, hogy a gyöngyöztört sebet beferrassza, de az nekik sehogy sem sikerült, minden kapkodás hiába volt, nem találtak irt a sajtó sebre, mely most már örökké látogani fog.

Először kezdtek a petícióval, de azzal nagy kudarcot vallottak. Azután Tankó János szabad idejében a péczelik nyugalmát kezdte felrázni és néhány embert leitatva vesztegetési hecczet süllyt ki és szaladt a bírósághoz Jamriska Lajos péczeli jegyzőt vesztegetéssel vádolni, őt és vagy 18 péczeli gazdaembert a börtönbe juttatni.

Csak hogy ez nem úgy ment ám, amint ezt Tankó János gondolta.

Mert Magyarország alkotmányos állam, melynek törvényei világosan kimondják, hogy mikor lehet valakit vesztegetésért börtönbe juttatni. A bíróság nem ad semmit a börtönbe juttatni, hanem a törvény paragrafusai szerint ítélt. Nem ad Tankó János sajtó sebre sem semmit, ha boszúvágyát alapos adatokkal bizonyítani nem képes vagy lehetetlen.

Igy csak neveltségesse tette magát a világ előtt, ami egy tanárnak nem a legszebbben illik, mert azzal nem mutatott példát arra, hogy oktanulni vádolni nem szabad senkit.

Az egészről azt érte el, hogy egy csendes községnek a nyugalmát kavarta fel és szította az ellenszenvet a polgárok között, a gyűlölet vad fanatizmusát, a melynek level a község fejlődése isza meg.

Hiába, ebben a kerületben lefújták már ezeknek az uraknak a takarót, mert a saját pártbívei is megundorodtak már ezektől a sok hiábavaló és erőltetett hecczeketől, a minőket komoly emberek nem igen szoktak rendezni.

Mi pedig úgy tudjuk hogy a polgárok elvével és meggyőződésével nem szoktak bohokás játékokat úzni és felhasználni a boszúvágy kielégítésére, közhatalnokok ragalmazására. Ez legalább is esúnya — de nagyon esúnya eljárás.

A napi lapokból mindenki tudomást szerzett arról, hogy Tankó János f. v. tanár és péczeli lakos, Jamriska Lajos péczeli jegyzőt, aki 21 év óta köztisztviselőként viseli ezen állását az utóbbi képviselő választásból kifolyólag veztegetés vádjára miatt feljelentette a pestvidéki törvényszéknek. A tárgyalás múlt szerdán és csütörtökön tartott meg, melyen számos tanu kihallgatása után a bíróság Jamriska Lajos péczeli jegyzőt bizonyítékok hiányában felmentette.

Azt hisszük, hogy a bukás mely fájdalomában szenvedő urak már az utolsó jankajant hallattak és valahára békét fognak hagyni ennek a kerületnek és hálásabb talajt fognak maguknak keresni, ahol a bukás fájdalomában nem kell annyit szenvedni. Mi ehhez sok szerencsét kívánunk!

Heti tájékoztató.

Január 31 nap.

6 csütörtök. *Vizkereszt.* Newton, angol természettudós szül. 1643.

7 péntek. *Bálint.* Csató Pál író szül. 1804.

8 szombat. *Szörény.* Az országgyűlés első ülése Debreczenben 1849. Az »Ujpesti zeneművelő egyesület« házi-hangversenye este fel 8 órakor.

9 vasárnap. *Julian.* III. Napoleon meghal

egyszerre a zenetudományért szomjazó fiatal művész lett, a ki mohón tanulta a zene fitkait Porpora műveiből. — A bezárt ajtó mellett sokat gyönyörködött Haydn a nagytehetségű Porpora szép zeneszerzeményeiben; ha Porpora sejtette volna ezt, képes lett volna megölni a szegény Haydnt.

Életmódja nem a legkellemesebb volt, a mennyiben ő volt Porporának szakácsa, inasa és titkárja is; csak a szerelem és a művészet utáni vágy tartotta itt lekötve. Porpora kis unokája Aglaja, egy 14—15 éves szép leány sokszor meglátogatta na gybátyját Porporát. A húsz éves ember szívét hamar lánggra lobbantá a szép Aglaja's Haydn fülig szerelmes lón belé. Aglaja épen ilyen mértékben vonzódott hozzá, különösen pedig akkor, midőn meglátta nagy terveit s jövő céljait.

Két évig szolgált már Haydn Porporánál, midőn az egy napon felette dühös hangulatban tért haza.

Haydn hagyta őt egy ideig tombolni, végre mégis megkérdezte tőle dühének okát.

— Aglaja — ordította a zeneszerző — meghal szegényen és most nekem kell — mint egyetlen élő rokonának, a temetési költséget fedeznem s ez halálig bosszant.

Ah! fejezte be szavait Porpora, midőn Haydn elsápadt s ájulás környékező s akarata ellenére is csendes zokogás vett erőt rajta és megkövülve állt ura mellett. Szíve telve volt keserűséggel s ajkai csak panaszra nyíltak meg. Porpora őt bizta meg a temetés rendezésével, mely a Szent-István templomból történt. — Meg volt lepve, midőn a templomot

fényesen kivilágítva s a koporsót virágokkal ekesítve találta. A beszentelés után egy férfinegyest enekeltek, melynek megaló dallama mindenki szemebe könnyet esalt, csak Porpora állt hidegen s figyelt a dalra s mindinkább összevonta szemöldökét. Ki írhatta ezt a szép negyest?

Porpora barátai kezét szoritottak vele és dicsertek szép művét. Porpora dühösen válaszolta, hogy nem ő írta azt és kereste a szerzőt, ki őt felhámnálni törekedett. Mindenkire gyanakodott, csak az egyik szegletben csendesen síró Haydnre nem. Mergesen ment haza, otthon azonban egy másik meglepetés érte; szolgálja eltűnt és nem is tért többé vissza.

Haydn ez események után egy szatóc kis házában kapott pinczelakást s itt csakhamar megszerették ritka becsületessége miatt.

A szatócnak két szép leánya volt: Johanna és Doretta.

Haydn csakhamar megszerette Johannát, ki elfeledtette vele Porpora unokáját.

Ez időtájt komponált számtalan zongorasonátát és triót.

Itt írta Kúrcz színész megbízásából első operette-jét: a »santa örögzöte«, mely sikerrel adatott ketszer, de harmadik előadását betiltották, mivel tárgya egy élő személyé gyűlölt.

Összesen 25 aranyat szerzett neki e darab.

Egy esős napon Haydn, Gluck a nagy zeneremeformator ablaka alatt ment el; a mester épen zongorázott. Haydn a szakadó zápor daczára egy helyben maradt s figyelt a remek játékra. Ez alkalommal annyira áthűlt, hogy

számkiveté-ben Chislehurstban 1873. Abonyi Lajos regény és színműíró szül. 1833.

10 hétfő. *Rem. Pál.* Ney Mihály francia tábornagy szül. 1769.

11 kedd. *Melánia.* Cousin Viktor, francia bölcsező megh. 1867.

12 szerda. *Ernő.* Morzsányi Karoly dr. szül. 1817

HIREK.

— **Személyi hírek.** Medveczky Dezső újpesti fogyasztási ellenőr, erzsébetfalvai fogyasztási főnökevé választatván meg, helyébe az újpesti fogyasztási hivatalhoz Busfy István választatott meg fogyasztási ellenőrre. — Ifjabb Erkel Sándor — a mint már jeleztük — lemondott az »Ujpesti dalkörrel viselt karnagyi állásáról. Helyét a kör választmányja Keller Antal operai taggal töltötte be.

— **Eljegyzés.** Kramer Zsigmond Biáról eljegyezte Berger Rozsika kisasszonyt Rákospalotáról.

— **Pest-Pilis-Solt Kiskunvármegye.** Központi tisztikara január hó 1-en délelőtt tisztelt Beniczky Lajos alispánnal s az újév alkalmából Fazekas Gusztáv főjegyző szép beszédben kerte föl, hogy az ország első vármegyejét ezentűl is azzal buzgalommal, eréllyel és szeretettel vezesse, mint eddig. Az alispán köszönő válasza után Beniczky Ferenc főispánhoz ment a tisztikar, akinek az alispán tartott beszédet. Deiben természetileg mentek a vármegyei tisztviselők Pestzel Dezső belügyminiszterhez és Bánffy Dezső miniszterelnökhöz, hogy kifejezést adjanak szerencsekívánataiknak.

— **A sajtószabadság ötvenedik évfordulója.** Az 1848-iki nagy idők jubiláris megünnepelésére készül az egész ország. Törvényhozás, kormány, a politikai pártok, egyesületek, társaságok mind azon vannak, hogy minél fényesebbé, minél ragyogóbbá tegyék ezt a nagy nemzeti ünnepet. Az ünnepelésből ki akarja venni a maga részét a sajtó is, amely tulajdonképen születésének ötvenedik évfordulóját üli meg ebben az esztendőben és ezért az ország egész sajtója méltó módon fogja megünnepelni a nemzeti ünnepet. — a szabad-sajtó felszázados jubileumát. Lapunk szerkesztősége a felszázados jubileum alkalmával nagyobb szabású ünnepélyt fog rendezni.

— **Szerkesztő változás.** A »Társadalmi Lapok« szerkesztését f. évi január hó 1-en *Brankovics György* író vette át. Szükségtelen mondanunk, hogy a lap szerkesztése jó kezbe került és a lap széleme kellő irodalmi nívóra fog emelkedni.

— **A »Telefon-Hirmondó« Ujpesten.** A »Telefon-Hirmondó« előnyeit immár Ujpesten is élvezhetjük. A berendezéssel meg újév előtt

midőn hazaérkezett erős láz gyötörte és ágyban fekvő beteg lett. Az orvos fejét esorváltta és mondta, hogy a kienczedik napon határoz Haydn elele felett.

A kienczedik nap elérkezett és Haydn felgyógyult. Ki volt boldogabb, mint Johanna, ki odaadó szeretettel ápotta Haydnt.

Ekkor írta Haydn sok szép dalát.

Az 1759. év egy reggelen, midőn az egész család együtt reggelizett, Haydn ezimere level érkezett Morzin gróftól, mely level Haydn Józsufnek uradalmi karmesterré való kinevezését tartalmazta. Haydn örömkönyveket sirt s a boldogság hangján kiáltott föl:

»Johanám, édes angyalom, ime itt van boldogságunk kezében.

Te nóm léssz!

De a leány szomorúan nemel intett fejével. Én megfogadtam — szólt búsan — hogy kolostorba megyek ha felgyógyulsz és szent fogadásomat meg kell tartanom. Ez év végén felveszem a fátvót. E szavak után kisértett az ajtón s Keller atya karjai közé fogta az elájult Haydnt.

Néhány hó múlva egy szép fiatal leányt avattak fel apczává az Orsolya-nők kolostorában Maria név alatt s két napra rá megtartá Haydn kézfogóját Keller Doretával. Johanna ugyanis távozasakor arra kerte Haydnt, hogy tegye helyette Doretát boldoggá, ki őt szinten igazán szereti. Ez volt Johanna utolsó kérése és Haydn teljesíté azt. A szerelmesek először és utójjára csokolták meg egymást.

— **Lágy hú szent zenédhez** — szólt zokogva Johanna — de ne feledkezzél meg ró-

elkészültek, úgy hogy mult csütörtökön már élvezhettük a valóban érdekes gyermek hangversenyt és opera előadást. Szilveszter estén előkelő művészek által előadott hangversenyt, újév napján opera előadást, »Hunyady László«, mely ritka élvezetet nyújtott a hallgatóknak. A »Telefon-Hirmondó« vasárnap- és ünnepnap kivételével reggel 9 órától éjfélig fáradhatatlanul beszél és gyors hírei, közszé tudósításai és korai országgyűlési tudósításaival megelőzi az összes lapokat. Este pedig (ünnep és vasárnap is) opera előadás, vagy hangverseny, cigány vagy katonazene mulattatja a hallgatókat. A »Telefon-Hirmondó«-nak érdekességénél fogva egy családnál sem szabadna hiányoznia.

— **Az »izr. nőegylet«** balja. Az »izr. nőegylet« balja iránt, mely e hó 15-én lesz, nagyban készülnek a szép leányok és csinos asszonyok. Azért a bál a mint előre látható nagyon látogatott lesz és fényesen fog sikerülni.

— **Hangverseny.** Az »Ujpesti zeneművelő egyesület« most szombaton este fél 8 órakor saját helyiségében, Frank Ferenc közreműködése mellett házi-hangversenyt rendez. A hangverseny műsora a következő: 1. a) Erkel Ferenc Imakar »Bánkban« operából. b) Beethoven L. Isten dicsősége. c) Mendelssohn B. Madarak búcsúdala. Előadja: a zeneiskola növendékkara. 2. Davidoff, gordonkaverseny A moll, első tétel. Előadja: Popper B. zongorán kísér: Erkel Gy. főigazgató. 3. Jadasch Nocturne. Előadja fuvolán: Frank Ferenc, zongorán kísér: Erkel Gy. főigazgató. 4. Wieniawsky, a) Adagio élégiaque op. 5. b) Polonaise op. 4. Előadja hegedűn: Seymann Emil igazgató, zongorán kísér: Ellenberger Ilona k. a.

— **Művészeti.** Az »Ujpesti közművelődési kör« sikerült művészeti rendezett Szilveszter napján saját helyiségében, amelyen a kör tagjai családjaikkal egyetemben majdnem teljes számban jelentek meg. A műsor a következő volt: 1. Egyveleg. Czimbalmos előadta: Hajdu Donka k. a. 2. Ének-aria. (Hugenottakból). Énekelte: Berényiné Hazaffy Hermina urhölgy, zongorán kísérte Erkel Gyula főigazgató ur. 4. a) Legenda. Wieniawsky-től. b) Csárdajelenet. Hubay-től. Hegedűn előadta: Lövy M. tanár ur, zongorán kísérte: Fodor Ernő ur. 5. Egy kis vihar. Előadták: Varsányi Irén k. a. és Hegedűs Gyula ur a vígszínház tagjai. A műsor minden egyes számát jól megerdemelt taps követte. A rendezőség a közreműködő hölgyeknek szép bokorlakkal kedveskedett. A műsor után bankett volt, amelyen sok tiszt hangzott el. Azután tánczra perdült az ifjuság. — az öregek hozzá kezdtek quaterkáláshoz s tartott a mulatság feszetenül és jó kedvvel reggelig. A jelenlévő hölgyek névsorát sajnálatunkra ez

alkalommal nem közölhetjük, mert tudósítónk annak feljegyzését (elég udvariatlanul) — elmulasztotta.

— **Az »Ujpesti Dalkör«** által mult évi december hó 5-én tartott táncmulatságán fellülfizettek: Wolfner Tivadar 10 frt. Adamis Lajos 10 frt. Kárpáthy József és Lorbesbeck Kálmán 5—5 frt. Illek Vince, Pótz Mihály, Ackerl János, Ujpesti Ipartest., Horváth János és May Ottó, 3—3 frt. Jáck Márton, »Iparos ifjak Köre« »Nándor egyesület« Baubach György Dória Károly és Weigand Gyula, 2—2 frt. Sternthal Miksa 2 frt 50 kr. Silbermann Izidor, ifj. E-ker András, Zetti János és Wuttke Ferencz 1—1 frt. »Schlick«-fele vasöntőde részv. társ. 1 frt 50 krt. Fogadják a szíves fellülfizetők ezton is az egyesület halás köszönetét.

— **Bizottsági ülés az alispáni hivatalban.** Volfner Tivadar országgyűlési képviselőnk kezdeményezésére Pest vármegye alispánja elnökölte alatt f. hó 4-én értekezlet tartatott az ujpesti Árpád-ut azon részének kockakövel való kiepítése tárgyában, a mely eddig a törvényhatóság gondozását képezte. A bizottságban részt vett: az elnök Benczky Lajos alispánon kívül, Volfner Tivadar kerületünk országgyűlési képviselője, aztán Kemény Kálmán vármegyei tb. főjegyző, Baky Béla vármegyei számvivő, az államépítészeti hivatal aszeről: Reisch Károly műszaki tanácsos és Acsády Jenő kir. főmérnök, míg Ujpest közszé elöljárósága aszeről: Lindt János közszé bíró és Zsoldos János főjegyző. A mint halljuk az értekezlet hosszas és beható tárgyalás után a közszégre nézve felette kedvezőleg döntött.

— **Pest-vármegyei közgyűlése.** Pest-vármegyei közszé bizottsága e hó 10-én tartja rendes évnegyedes közgyűlést, melynek tárgyai az évi jelentések, a közszé költségvetésének és zárszámadásának és egyes közszé szabályrendeleteknek felülvizsgálásán kívül az intézkedés a közszé bizottságból az 1897. év végével kilépő öt tag helyének választás utján való betöltése, a vármegye igazgató választmányának az 1898. évre való megalkotása, a párisi nemzetközi kiállítás kormánybiztosának megkeresése a vármegyei kiállításon leendő részvétel iránt. Megemlítjük egyuttal, hogy Pestmegye alispánja, Benczky Lajos, a járási főszolgabírákhoz, polgármesterekhez és ezek utján a közszé elöljárókhoz és megyei bizottsági tagokhoz lelkes hangon felhívást intézett, melyben kéri őket, mozdítsák elő tőlük telhetőleg azt, hogy a megye idegen nevű lakosai neveiket megmagyarosítsák.

— **Az »Ujpesti gyermekbarát egyesület«** által folyó évi január hó 6-án, este 7 órakor saját helyiségében (Zweig-téle kávéház) tartja

rendes évi közgyűlést a következő napirenddel: Elnöki megnyitó. Évi jelentés (titkár által). Pénztári jelentés (penztárn. által). Tisztikar leköszönése. Választás. Indítványok.

— **Az »Ujpesti kaszinó«** 1898 január 8-án tartja most beszerzett remek kivitelű ezüst serlegének felavatási ünnepélyét. Az ünnepély társasvacsorával és tánczcai lesz egybekötve. A felavató beszédet Kolossváry Gyula háznagy fogja tartani. Egy teríték ára boron kívül 1 forint. Kezdeté este 8 órakor. A közsvacsorára az előjegyzések a kaszinó szolgájanál január 7-én déli 12 óráig eszközölhetők.

— **Felolvasó estély.** Az »Ujpesti izraelita iparos és kereskedő ifjak egyesület«-ben (Árpád-ut 40.) a mai csütörtöki felolvasó estélyen Szabolcsi Miksa az »Egyenlőség« című társasalmi és felekezeti lap szerkesztője fog előadást tartani. Felkérőnek a tagok, hogy az előadáson minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek. Vendégek szívesen láttatnak.

— **A papa gyémánt miséje.** A kath. anya-szentegyház látható fejének, XIII. Leó pápának, gyémánt miséjét újév ünnepén kegyeletesen ünnepelte meg az ujpesti kath. egyház és a nagy hívő közönség. Korán reggel megkondultak a harangok Tedeumot mondtak. Delelőtt 10 órakor ünnepélyes szent beszéd volt, melyet Hierling Gusztáv hitoktató mondott, szép és megható szavakkal emlékeztetvén meg a ritka történelmi eseményről. XIII. Leó pápa gyémánt miséjéről. Ezután következett a jubiláris istentisztelet, melyet Illek Vince esperes plébános tartott fényes segédlettel. A templom ez alkalommal zsúfolásig megtelt ajtatos hívőkkel, kik nagy kegyelettel hallgatták az ünnepélyes istentiszteletet.

— **Az ujpesti rom kath. vallásuk népese-dési statistikája az 1897-dik évről.** A Szilveszter esti istentisztelet után Illek Vince esp. pléb. a következő anyakönyvi adatokat hirdette ki: az 1897. év folyamán született: 1213, meghalt: 646, születési többlet: 567. Házasságra lépett: 176 pár.

— **Adakozás a 48-as honvédeknek.** Amint a »Telefon-Hirmondó« jelenti, Csepreghy Pál közszé képviselő, most újév alkalmával 10 frt 50 krt. és 7 kgr. szivarveget gyűjtött a honvédménház tagjai részére és ezt többed-magával személyesen vitte el a 48-as honvédeknek. Az adakozáshoz hozzájárultak Csepreghy Pál, Pótz Mihály, Szalay István, Szlavy István, Durmits József stb. Szép tett, mely önmagát dicséri.

— **Elcsipett betörő.** A mint a »Telefon-Hirmondó« közli Oláh András napszámos kedden éjjel belört Weisz Mór ujpesti szatócs boltjába. De rajta vészett, mert a mint a lopott holmit összeszomagolta, az éppen arra járó rendőri őrszárny nyakon csipette és bekíserte a kapitánysághoz.

lam, míg elsz és légy türelmes Dorettával. Egy év múlva jőjj el a kolostorba a beszélő rác-ozathoz: ne kérdezz, csak nezzel meg csendesen. Ha boldog vagy testvéremmel, tégy kabátod gomblyukába egy kis virágcsokrot: ha nem, úgy mutasd ez elhervadt fehér rózsát, melyet most búcsúzásul nyujtok át neked. Ejj boldogul! Isten és a Szent Szűz legyenek veled! Egy év múlva megjelent egy kércu fiatal ember a rácszatnál és Maria testvér után kérdező-közdött. Egy marványhalvány arcú sovány alak jött ide, csak nehezen tudott Haydn ráismerni egykori Johannájára. Előmutatta a száraz fehér rózsza leveleit és Johanna nem szólt, csak arczába tekintett a hü férfiúnak, azután szívesen köszönve egymásnak, szó nélkül elváltak egymástól. Nem is látták egymást többé ez életben. Egy hetre rá eltemették a fiatal apácát. 1769-ban herceg Eszterhazy nevezte ki karmesterének Haydn 400 forint évi fizetéssel. Telen a herceg palotájában a Wallner uton, nyáron Kis-Martonban rendezte a hangversenyeket.

Egy hangverseny alkalmával Porpora is eljött, Haydn egykori kegyetlen ura, kinél Haydn csak egyszerű József név alatt szolgált.

Porpora a hangverseny kezdetekor hátat fordított a zenekarnak, de nemsokára figyelve fordult meg s érdekelten kísért minden egyes részt; szeméi szokatlan fényben ragyogtak s néha a csodálkozás kifejezését hallatá.

A symphonia első részénél megkérdezé a herceget Porpora, hogyan tetszik az neki.

— Nem rossz, nem rossz — felelt az olasz

mester — de fentartom ítéletemet a mű vegeig.

A symphonia végét ért és mindenki lelkesülten tapsolt a fiatal lángeszű művészeknek. — egyedül Porpora maradt szótlan, mintegy megrökönyölve s kebleben az irigység és bosszú heves harczot vívta, mert felismerte e műben saját iskolájának irányát. Izgatottan rohant fel a zenekar emelvényére, jól szemügyre vette a karmestert, de nem hitt szeméinek s dühösen jött vissza.

— Nos Porpora, hogy van megelegetve? kérde a herceg.

Porpora nem felelt.

— Őa beteg talán? kérde a herceg tovább.

— Hogy hívják a gyilkost, a rablót? kérde dühösen Porpora.

— Hogy hívják az ön sokat ígérő karmesterét?

— Haydn-nek.

— Haydn? é; tovább!

— Haydn Józsefnek.

— József, József — hebegé Porpora — Kétségkívül ő a gyilkos, a rabló! Vigye el az ördög — szolt Porpora ingerülten és se nem hallva, se nem látva rohant ki a tereméből és maga után becsapta az ajtót.

Haydn azután elbeszélte a hercegnek egykori viszonyát Porporához, ki jót nevetett rajta.

Porpora nemsokára eltávozott Bécsből és 7 év múlva 1767-ben meghalt Nápolyban, 80 éves korában.

Kis Martonban írta Haydn 118 symphóniáját, 85 négyesét, 24 hangversenyt, 24 tri-

óját, 19 operáját és »Stabat Mater«-t. 1790-ben meghalt a herceg; a zenekar feloszlott.

Salamon ez időben a Rajnán utazott, hogy London részére zeneművészeket keressen. Ő már régebben felt Haydnnek ajánlatokat s most midőn a herceg meghalt, sikerült őt végre megnyernie. Londonban írta Haydn »Orpheus« című operáját és 12 angol symphoniáját. A »Teremtés« című nagy oratoriusának szövegét Angolországból hozta magával, mely szöveg eredetileg Händel részére készült és melyet Stoielen fordított németre.

1798-ban fejezte be a zenerészt Haydn és 1799 évi márczius hó 19-én Bécsben adták először. Később London, Dublin, majd Páris és Pétervár fogadta lelkesedéssel az első oratoriumot Händel után; Amsterdamban is előadták a hallandok »De Schepping« cím alatt.

1800-ban meghalt neje Dorella. Negyven évig élt vele Haydn örökös szivakodásban.

1809-ben, midőn Napoleon az osztrákok ellen harczolt, május tized ken Bécsbe jöttek a francziák. Bombazaportok repültek kis házikója körül. Megremült embereit ekkor e szavakkal bátorítá: Gyermekeim, ne féljtek, a hol »Haydn van, ott nincs veszedlem«.

Enaptól kezdve folyton gyengült. Naponta eljatszá a »Gott-erhalte«-t zongorán, mely szerzeményét legtöbbször becsálta és május hó 26-án 3-szor játszá el azt egymásután oly kifejezéssel, melyen maga is csodálkozott.

Este heves főfájásról panaszkodott és május 31-én elszenderült teljes vegelygyengülésben.

A Karácsonyi számban közölt rejtélyek megfejtése.

A szótagrejtvény.

1. Jácint.
2. Orvos.
3. Kassa.
4. Aladár.
5. Isten.
6. Munkácsy.
7. Óra.
9. Réka.

Jókai Mór.

A számrejtvény.

Szép. Tihany.
Sipulusz. Malvin.
Igazság. Edelenyi Hedvig
Gyulai Pál.

Szép ugyan idegen nyelvet tudni, de a hazáét nem tudni szegyen.

A kockarejtvény.

Neveddel indulok világra,
A kezes harezok reggelén;
Neved lesz egykor, hogyha győztem
Magasztos diadal — zeném.

Neveddel ekes lobogómra,
Ha tán a bukás eje vár,
Jó lesz az akkor szemfödőnek
És nekem az se' fájl!

Tóth Béla.

Helyesen megfejtették: Fried testvérek
Ujpest, Némel Iren Budapest, Szóke leány
Ujpest, Schwarcz Szidónia Gödöllő, Toth
Aladár Budapest, Kovács Iren Ujpest, K. M.
Ujpest, Trencsényi Mariska Budapest.
A sorshuzás alá; j in a „Hangulatok” című

könyvet Schwarcz Szidónia k. a. nyerte meg
kinek a könyvet a mai napon elküldtük.

Szerkesztői tizenetek.

— **Többeknek.** A hozzánk érkezett szíves újévi
üdvözlésben tolmácsolt jókívánatokért e helyen
mondunk hálás köszönetet.

— **Károlyak.** A levelet megkaptuk, legközelebb
megy a válasz.

— **Kíváncsínak.** Lapunk negyedéve mindig a
lakbér hónapokban jár le, mert lapunkat májusban
indítottuk meg, de azért bármely hónaptól kezdve
fogadunk el előfizetéseket.

— **Egyleti tagnak.** Mi az önök egyletének jóin-
dulatát nem erőszakoljuk ki, mert nem a mi hát-
ránnyunkra válik, ha nem foglalkozunk egyletükkel.
Vagy ha majd foglalkozunk, nem a legkíméletle-
sebben.

35786

k. i. 97.

Ujpest község előljáróitól.

Pályázati hirdetmény.

A nagymellósági honvédelmi m. kir. mi-
nister ur 75601/IV. 1897. szám alatt pályáza-
tot hirdet a háború idején betöltendő **nép-
főlkelő élelmezési tisztviselői** álla-
sokra.

Pályázhatnak azok, a kik miután állítás-
kötelezettségüknek eleget tettek, sem a kö-
zös hadsereg vagy hadi tengerészet, sem a
honvédség, sem a pórtartalék, sem a esendő-
ség kötelekében nem állanak s valamely gaz-
dasági tanintézet, kereskedelmi közepiskola,
kereskedelmi akadémia, műszaki tanintézet,
főgymnázium és főreáliskola végzett tanulói, s
ezek közül különösen azok, a kik magukat na-
gyobb földbirtokon a gazdasági kezelest en ke-
pezik ki, továbbá a vasúti, gőzhajózási vagy
magánzállítási és közlekedési vállalatoknál
alkalmazott gyakornokok és kereskedők, ga-
bona- és terményüzlet és kereskedés terén mű-
ködő, a gőz- és műmalmoknál, sütődeknel, köz-
raktáraknál stb. alkalmazott egyének, azán a
kik megfelelő polgári foglalkozással bírnak és
a polgári testület és joggyakorlat korlátlan
elvezetésben állanak és végül a kik megszakí-
tás nélkül 3 hónap egy katonai élelmező rak-
tárnál saját költségükön próbaszolgálatot
tenni képesek és erre készen nyilatkoznak.

A pályázati kérvények a nagymellósági
honvédelmi m. kir. miniszter urhoz intézen-
dők és a polgári hatóság útján évenként ja-
nuár hó 20-ig nyújtandók be. A kérvény és
mellekletei belyegmentesek.

A pályázati kérvényből kivethető legyen a
pályázó neve, állandó lakhelye, a katonai
élelmezőraktár, melynél próbaszolgálatot tel-
jesíteni óhajt, végre a nyelvismeret.

Bővebb felvilágosítást a honvédelmi m.
kir. miniszteriumban nyerhetni.

Ujpesten, 1898. január hó 1-én.

A községi előljáróság:

Zsoldos János
jegyző.

Lindt Janos
bíró.

„Ujpesti általános önszegélyző egylet mint szö-
vetkezet”.

Felhívás!

„Az ujpesti általános önszegélyző egylet mint szövet-
kezet 1898—1901 végéig terjedő

nyolczadik évtársulatát

1898. január hó 1-én nyitja meg.

Felkéretnek mindazok, kik az ezennel
hirdetett újabb évtársulatnak tagjai kívánnak
lenni, az üzletresz-jegyzés iránt f. évi **deczem-
ber 1-től december hó 31-ig** intézkedni szí-
veskedjenek, minthogy az itt jelzett időn tul
ezen évtársulatba tagok fel nem vétetnek. **A
beiratás üzletreszenként 25 kr.**

Jegyezni lehet: az Ujpesti Takarekpénztár
épületében levő egyleti helyiségben (Árpád-
ut 17. sz. a.), **Diamantstein Lajos** igazgató-el-
nöknél (Ujpest, Árpád-ut 10.) és **Fischer An-
tal** fűszerkereskedő urnál (Árpád-ut).

Ujpest, 1897 december havában.

5-4

Az igazgatóság.

Előfizetési felhívás

„Képes Családi Lapok”

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A „Képes Családi Lapok” már a XX-ik évfolyamába lépett. Öner-
zettel jelentjük ezt a tenyt a magyar olvasóközönségnek akkor, midőn egyuttal fel-
hívjuk, hogy legyen szíves továbbra is azon érdeklődést tanúsítani lapunk iránt, mel-
lyet eddig tanúsított.

A „Képes Családi Lapok” multja legjobb bizonyíték a mellett, hogy
míg egyrészt hezagot pótoltunk, másrészt az olvasóközönség igényeit tökéletesen
kielégítettük. Ismételtén elmondhatjuk, hogy kitűzött célunkat elértük, mert lapunk
jelenleg már az ország minden vidékén a legtöbb művelt magyar család kedvelt
házi barátja.

A „Képes Családi Lapok” fennállása óta már több hasonirányu vál-
lalat támadt, melyek részben megszűntek, részben tengődnek. Nem kutatjuk az oko-
kat, hanem egyszerűen megköszönjük az olvasóközönségnek bizalmát s újból kérjük:
előlegezzék azt nekünk lapunk XX-ik évfolyamára is.

A „Képes Családi Lapok” a legolcsóbb és azért a legterjedtebb képes
hetilap! Megjelenik minden héten bő szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal
és külön beköthető regénymelleklettel.

A „Képes Családi Lapok” havonként kétszer »Hölgyek Lapja« című
fél éves mellekletet ad, párisi divatképekkel és bő divattudósítással és így egy külön
divatlappal tartását feleslegessé teszi.

A „Képes Családi Lapok” olyan szellemben és irányban van szer-
kesztve, hogy ifju és öreg külön s együttvéve élvezettel olvashatja.

A „Képes Családi Lapok”-ba a régi és újabb írói és költői gárda min-
den számottevő tagja dolgozik.

A „Képes Családi Lapok”-nak regényei, elbeszélései, rajzai, humo-
reszkjei, költeményei kedélynemesítő olvasmányok. Irányozkikkal a társadalom
minden kérdéseire kiterjeszkedik. Orvosi és egyéb cikkei pedig tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok” minden évben négy külön beköthető re-
gényt ad mellekletül előfizetőinek.

A „Képes Családi Lapok” boriteka szellemes és szórakoztató cseve-
gések, illetve kérdések és feleletek tárháza.

A „Képes Családi Lapok” előfizetői díjtalanul közölhetik gondolatai-
kat az »Előfizetők postájá«-ban.

A „Képes Családi Lapok” képei lehetőleg alkalomszerűek, díszesek
és tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok” a lehető legjobb cikkeket igyekszik nyuj-
tani s hogy hivatásának megfelel, azt legjobban bizonyítja immár XX. évi fennállása
mit eddig hazánkban egyetlenegy hasonló irányu lap sem volt képes elérni: bizo-
nyítja továbbá azon előkelő és kitűnő írók és ironók nevei, kiknek nagybecsű műveit
csaknem minden számban élvezheti az olvasó s akik közül büszkén emlíljük fel
dr. Tolnai Lajos szerkesztőn kívül: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Radó Antal, Rá-
kosi Jenő, Temérdek (Jeszenszky Dániel), Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Töl-
gyesi Mihály, dr. Feleki Sándor, Méry Károly, Jámbor Lajos, Dombay Hugó, Kenézy
Csatár, Pécsi D. Anzelm, Kósa Ede: — Beniczkyne Bajza Lenke, B. Büttner Lina,
G. Büttner Julia, Tutsek Anna, Buday Sándorné, Cserneczky Gyuláné, Nagyvárad
Myra K. Beniczky Irma, Mericzai-Karossa Irma, Fanghne Gyujtó Izabella, Ábrányiné
Katona Klementin, H. Havassy Ilona, V. Gaál Karolina, Karlovsky Ida, Harmath
Lujza, Kéray Elza, Vörös Julianna neveit stb.

A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára a »Hölgyek Lapja« című
divatlappal és regénymelleklettel együtt:

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 frt — kr.
Negyedévre	1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok” annak a ki az előfizetési összeget es azon-
kívül még 80 kr. csomagolási és postaszállítási díjat egyszerre beküldi, elismerésül
4 regényt küld díjtalanul.

A „Képes Családi Lapok” mutatószámokat ingyen és bérmentve
küld mindazoknak, a kik eziránt — legzélszerűbben levelezőlapon — hozzá-
fordulnak.

A „Képes Családi Lapok” kiadóhivatala

Budapest, V., Vadász-u. 14. (Saját házában.)

5-5